

Autores: RODRÍGUEZ, A.,
BERNAL, A. e URPÍ, C.
Ano: 2005
Título: *Retos de la educación social*
Lugar: Navarra
Editorial: Eunate

A obra é un prontuario sobre a educación social en toda a súa amplitude, que realiza, á par, unha análise seria, metodolóxica e sistemática deste ámbito educativo. É, polo tanto, un traballo teórico-práctico que lles permite aos profesionais do eido social, do eido educativo e aos estudantes das Facultades de Ciencias da Educación pensar e repensar sobre o devir do seu labor diario.

Como ben indica o profesor Altarejos no prólogo, un acerto dela é referir a educación social ás persoas, pois así permite reflectir asemade os dous ámbitos (individual e social) do ser humano.

Outro aspecto que cabe salientar é que non só tenta darlles respostas aos interrogantes ¿que? e ¿como? abundantes no ámbito educativo, senón tamén ao ¿para que facer?, premisa que moitas veces queda solapada polas dúas anteriores. Tratando de responder aos interrogantes referidos, o traballo estrutúrase en catro partes.

A primeira abrangue toda a cuestión epistemolóxica e conceptual ó redor deste ámbito. A definición e os presupostos, que estes autores nos propoñen da educación social, é que se trata dunha ciencia práctica, educativa

e social, que á parte de procurar a socialización dos diversos actores, facilita os medios para que cada persoa despregue a súa sociabilidade e sexa protagonista dos cambios dentro do espazo social no que se desenvolve. Entenden así, que o traballo do profesional da educación social, se leva a cabo, fundamentalmente, no ámbito non formal, sen excluír o formal (actividades extraescolares) ou o informal.

En resumo, esta parte sitúa a educación social diante de catro retos: buscar e definir novos xeitos para formar as persoas (aprender a ser); lograr que esas persoas teñan capacidade de adaptarse ao mundo cambiante no que viven sen perder a súa dimensión persoal (aprender a facer); adaptar e readaptar a educación ás dimensións básicas dentro da familia e da escola e tamén no seu contorno comunitario (aprender a convivir) e, por último, pensar en que temas cómpre educar no século XXI (aprender a coñecer).

A segunda focalízase en catro ámbitos de actuación: a familia, a comunidade, o centro educativo e os medios de comunicación. Sinálanse como marcos principais de referencia para o educador social, porque a partir deles se leva a cabo a superación do individua-

lismo liberal, o fomento de tarefas cooperativas na aprendizaxe, o valor da aprendizaxe na acción, a diversidade e as súas potencialidades, así como o propio estudo como formador (pp. 77-79).

Na terceira téntase responder aos retos que na actualidade se lle formulan á educación social .

- Un deles é o propio traballo coas familias, ás que hai que axudar a tomar conciencia que ser familia é unha aprendizaxe que require formación, do mesmo xeito que outros ámbitos.

- A educación para a saúde é un campo máis no que o educador social debe atender os diversos contornos e estilos de vida que se proxectan nas nosas sociedades.

- Educación para a convivencia leva a coñecer, respectar, confiar, colaborar para poder desenvolver proxectos comunitarios con éxito.

- A educación para o traballo é clave para o desenvolvemento persoal.

- A educación para a participación social e política, onde asociarse e crear asociacións, é un dereito que precisa coñecementos tanto cognoscitivos e actitudinais como procedementais. Hoxe, a educación para a participación social e política encamiñase basicamente a educar para a democracia.

- A educación para o desenvolvemento e a cooperación comporta traballar cara a unha sociedade participativa e equitativa para todos os cidadáns.

- A educación para o consumo supón propoñerlle unha axeitada formación ao consumidor para que poida ser selectivo e coherente cos seus valores á hora de elixir.

- A educación para o medio o ambiente implica concienciar sobre o contorno no que todos estamos obrigados a vivir, respectándoo e coidándoo. Por iso, é necesario desenvolver valores sociais que faciliten o emprego axeitado dos medios e recursos dos que dispoñemos.

No cuarto e último bloque preséntasenos, a modo de exemplos, algunhas das áreas de actuación máis relevantes do educador social: a *xerontoloxía educativa* indispensable para a vida activa e plena nunha sociedade do benestar, na que a calidade de vida é un elemento fundamental; a *animación sociocultural* que moitas veces tenta encher os momentos de lecer con cultura, participación, solidariedade, etcétera; ou outros ámbitos cada vez máis presentes como a *mediación* nos conflitos intrapersoais, interpersoais ou intergrupais.

Cómpre dicir, xa que logo, que estamos en presenza dun manual de consulta para profesores e alumnos da titulación de Educación Social, extensible, así mesmo, a todo o ámbito educativo.

María Esther Olveira Olveira
Universidade de Santiago de Compostela